

I. ВСТУП

Україна, цілком поділяючи принципи, закріплені Декларацією Відкритого Уряду, визнає важливість ролі громадськості в процесах формування політики та реалізації державного управління і в цьому контексті визнає необхідність сприяння більш широкому залученню громадянського суспільства до процесів прийняття рішень на всіх рівнях державного управління, наданню оцінки реалізації державної політики, що матиме результатом не лише посилення відповідальності Уряду перед громадянським суспільством, відкритості процесу прийняття рішень, але й сприятиме підвищенню довіри суспільства до державної влади.

Україна визнає, що Партнерство Відкритий Уряд (далі – ПВУ) це, з одного боку, виклик, який вимагатиме від держави великих зусиль, спрямованих на досягнення високого ступеню його відкритості, а з іншого, потужний каталізатор, який допоможе об'єднати зусилля різних органів державної влади в рамках цілої низки програм, спрямованих на підвищення відкритості Уряду, серед яких програми, спрямовані на боротьбу з корупцією, підвищення відкритості публічної інформації, залучення громадянського суспільства до процесу прийняття рішень.

Розуміння того, що дієва відповідь на цей виклик неможлива без підвищення рівня довіри у суспільстві, зокрема довіри до органів та інститутів влади, вимагає від Уряду рішучих кроків, спрямованих на розширення можливостей громадської участі, формування у суспільстві усвідомлення підзвітності влади та можливості впливати на неї, що в свою чергу означатиме підвищення у представників державних органів почуття відповідальності за результати своєї діяльності.

Прояви корупції є основною загрозою соціально-економічному розвитку суспільства та не лише основною причиною бідності країни, але і перешкодою для її подолання, тому Україна стоїть на тому, що питання недопущення виникнення умов для корупції мають бути предметом неухильної уваги Уряду у побудові відносин держави і бізнесу, людини, бізнесу та чиновництва. Прозорість і публічність діяльності Уряду та виконавчої влади в цілому, невідворотність виявлення зловживань та покарання має стати перепорою для корупційних проявів.

Важливим кроком на шляху до відкритості влади є підвищення ефективності публічного управління, зокрема якості надання адміністративних послуг, унеможливлення зловживання владою, посилення захисту прав і законних інтересів громадян. Вказані цілі, зокрема, переслідує адміністративна реформа, яка наразі триває в Україні, основними завданнями якої є зробити владу відкритою, прозорою, ефективною та підконтрольною громадянам.

Задоволення вимогам відкритості Уряду можливе лише за умови створення відкритого і спрямованого на розвиток інформаційного суспільства, в якому кожен міг би створювати і накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ, користуватися і обмінюватися ними, щоб надати можливість кожній людині повною мірою реалізувати свій потенціал, сприяючи суспільному і особистому розвитку та підвищуючи якість життя.

Враховуючи висловлені вище сподівання та очікування, а також після проведених консультацій з громадськістю Україна визначає наступні виклики:

- підвищення ролі громадянського суспільства в процесі формування та реалізації державної політики;
- побудова ефективної моделі запобігання та протидії корупції;
- підвищення ефективності державного управління через впровадження адміністративної реформи;
- розбудова інформаційного суспільства.

II. ДОСЯГНЕННЯ З ПОБУДОВИ ВІДКРИТОГО УРЯДУ НА СЬОГОДНІ

У сфері залучення громадськості до формування та реалізації політики

З метою зміцнення гарантій реалізації громадянами конституційного права на участь в управлінні державними справами прийнято постанови Кабінету Міністрів Україна від 5 листопада 2008 р. № 976 «Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади» та від 3 листопада 2010 року № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики».

Зазначеними актами передбачено обов'язковість проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, закріплено положення про громадські консультативно-дорадчі органи (громадські ради), визначено необхідність сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади.

Передбачено, що консультації з громадськістю проводяться на регулярній основі з питань, що стосуються суспільно-економічного розвитку держави, реалізації та захисту прав і свобод громадян, задоволення їх політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів. При цьому результати проведення консультацій з громадськістю мають враховуватись органом виконавчої влади під час прийняття остаточного рішення або в подальшій його роботі.

Важливим елементом залучення громадськості до управління державними справами є громадські ради при органах виконавчої влади, які з 2010 року формуються за демократичним принципом – шляхом виборів на зборах усіх заінтересованих інститутів громадянського суспільства. Громадські ради мають повноваження надавати пропозиції та зауваження до проектів нормативно-правових актів, проводити громадську експертизу та громадську антикорупційну експертизу, здійснювати громадський контроль за врахуванням органом пропозицій і зауважень громадськості.

Громадська експертиза діяльності органів виконавчої влади є складовою механізму демократичного управління державою, який передбачає проведення інститутами громадянського суспільства оцінки діяльності органів виконавчої влади, ефективності прийняття і виконання такими органами рішень, підготовку пропозицій щодо розв'язання суспільно значущих проблем для їх врахування органами виконавчої влади у своїй роботі. Органи виконавчої влади повинні забезпечити надання інститутам громадянського суспільства усієї необхідної інформації для проведення експертизи та розробляти конкретні заходи для врахування її результатів.

З 2008 року функціонує урядовий сайт «Громадянське суспільство і влада», покликаний стати комунікативним майданчиком для взаємодії органів виконавчої влади та представників інститутів громадянського суспільства. На зазначеному сайті запроваджено проведення електронних консультацій з громадськістю щодо проектів рішень центральних органів виконавчої влади.

Зазначені урядові ініціативи покликані забезпечити відкритість і прозорість державної політики та спростити умови участі громадян в управлінні державними справами.

У сфері протидії корупції

Одним із основних напрямків державної політики є зусилля, спрямовані на подолання та протидію корупції. 7 квітня 2011 року прийнято Закон України «Про засади запобігання і протидії корупції в Україні», спрямований на імплементацію міжнародних стандартів у сфері подолання корупції. Зазначений Закон отримав позитивний висновок Групи держав Ради Європи проти корупції (ГРЕКО). Він є базовим антикорупційним нормативно-правовим актом, який визначає:

- основні принципи запобігання і протидії корупції;
- коло суб'єктів відповідальності за корупційні правопорушення;
- коло суб'єктів, які здійснюють заходи щодо запобігання і протидії корупції;

- низку заходів, спрямованих на запобігання і протидію корупції (обмеження публічних службовців, проведення спеціальної перевірки щодо претендентів на службу, здійснення фінансового контролю за доходами і витратами публічних службовців, проведення антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів);

- засади участі громадськості в заходах щодо запобігання і протидії корупції;
- види відповідальності за корупційні правопорушення та особливості звільнення з роботи осіб, які вчинили такі правопорушення;

- принципи усунення наслідків корупційних правопорушень;
- засади контролю (в тому числі громадського) і нагляду за виконанням законів у сфері запобігання і протидії корупції;

- пріоритетні напрямки міжнародного співробітництва у сфері запобігання і протидії корупції.

21 жовтня 2011 року Указом Президента України № 1001 схвалено Національну антикорупційну стратегію на 2011-2015 роки, яка передбачає негайне вжиття системних та послідовних заходів, які мають комплексний характер, спрямованих на подолання проявів корупції у всіх сферах суспільного життя.

У сфері державного управління

Указом Президента України від 9 грудня 2010 року № 1085 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» започатковано адміністративну реформу.

На сьогодні завершено її перший етап, за результатами якого:

- оптимізовано роботу Кабінету Міністрів України, його Секретаріату, а також процес прийняття урядових рішень, скорочено кількість центральних органів виконавчої влади;

- прийнято Закон України «Про центральні органи виконавчої влади», яким запроваджено європейський підхід до ієрархії центральних органів виконавчої влади (міністерство, державна служба, державна інспекція, державне агентство), чітко визначено завдання органів відповідно до їх типів, запроваджено жорстку схему утворення територіальних органів;

- 7 липня 2011 року прийнято Закон України № 3610-VI "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо національних комісій, що здійснюють державне регулювання природних монополій, у сфері зв'язку та інформатизації, ринків цінних паперів і фінансових послуг"

- затверджено положення про всі міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, в результаті вперше проведено інвентаризацію всіх державних функцій, які виконують міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, а перелік функцій узгоджено з органами виконавчої влади та незалежними експертами.

У сфері інформатизації

Станом на початок 2011 року майже третина громадян України є користувачами мережі Інтернет, громадяни України дедалі активніше опановують нові форми комунікацій – "соціальні мережі", стрімко формується масова Інтернет-аудиторія. Варто відмітити прийняття 9 січня 2007 року Закону України № 537-V "Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 - 2015 роки", який визначає необхідність широкого використання можливостей сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для створення інформації і знань, вироблення товарів та надання послуг, реалізації людиною свого потенціалу, підвищення якості життя і забезпечення сталого розвитку країни на основі цілей і принципів, проголошених Організацією Об'єднаних Націй, Декларації принципів та Плану дій, напрацьованих на Всесвітніх зустрічах на вищому рівні з питань інформаційного суспільства (Женева, грудень 2003 року; Туніс, листопад 2005 року).

13 січня 2011 року прийнято Закон України № 2939-VI "Про доступ до публічної інформації", що заклав основу для створення в Україні ефективної системи електронного

урядування та нових стандартів відкритості влади, оскільки визначає порядок здійснення та забезпечення права кожного на доступ до інформації, що знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації. Цей Закон запроваджує європейські норми відкритості і є ще одним реальним кроком держави у євроінтеграційному процесі.

Свобода слова належить до ключових цінностей політики будь-якої демократичної держави і перший крок на шляху до започаткування діалогу між владою та представниками мас-медіа розпочато з прийняттям Указу Президента від 21 лютого 2008 року № 148/2008 щодо створення в Україні суспільного телебачення.

Іншою стороною розвитку інформаційного суспільства стає виклик щодо захисту «чутливої інформації», що потребує більш сучасних, європейських форматів правового регулювання. Перші кроки в цьому напрямі зроблено – ратифіковано Конвенцію про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних від 28 січня 1981 року та Додатковий протокол до неї від 8 листопада 2001 року (Закону України від 6 червня 2010 року № 2438 –VI), та з 1 січня 2011 року введено в дію Закон України "Про захист персональних даних", який кодифікував і врегулював суспільні відносини, пов'язані зі збором, збереженням, використанням та розповсюдженням інформації про особу.

III. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ В РАМКАХ ПВУ

1) підвищення ролі громадянського суспільства в процесі формування та реалізації державної політики

- удосконалення правового та методичного забезпечення доступу фізичних, юридичних осіб та об'єднань громадян без статусу юридичної особи до інформації про діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб;
- удосконалення законодавчого забезпечення участі громадян та їх об'єднань у формуванні та реалізації державної політики, вирішенні питань місцевого значення;
- вироблення спільно з інститутами громадянського суспільства спільних принципів та підходів до налагодження ефективної взаємодії;
- збільшення кількості та підвищення ефективності публічних консультацій з громадськістю (громадських слухань, круглих столів, експертних дискусій) з важливих питань державної політики;
- підвищення ефективності взаємодії органів виконавчої влади з громадськими радами в процесі формування та реалізації державної політики;
- розширення сфери використання Інтернету, насамперед удосконалення урядового веб-сайту «Громадянське суспільство і влада» та використання соціальних мереж для комунікацій органів виконавчої влади з громадськістю.

2) побудова ефективної моделі запобігання та протидії корупції

- завершення формування засад «Антикорупційного законодавства» шляхом прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції», спрямованого на узгодження положень щодо проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних з виконанням функцій держави або органів місцевого самоврядування, подання публічними службовцями декларацій про майно, доходи, витрати, зобов'язання фінансового характеру, обмеження для прийому на роботу (службу) до органів державної влади осіб, які раніше засуджувались за вчинення злочинів або на яких протягом трьох останніх років накладались адміністративні стягнення за вчинення корупційних правопорушень, а також вимог щодо попередження конфлікту інтересів, обмежень щодо роботи близьких осіб, звільнення з роботи осіб, притягнутих до відповідальності за корупційні

правопорушення, захисту осіб, які повідомили про порушення вимог антикорупційного законодавства;

- визначення на законодавчому рівні механізму врегулювання конфлікту інтересів в діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, забезпечивши супроводження розгляду у Верховній Раді України проекту Закону України «Про загальні правила професійної етики на публічній службі та запобігання конфлікту інтересів»;

- розроблення пропозицій щодо внесення змін до законодавства з метою впровадження відповідальності юридичних осіб за вчинення їх уповноваженими особами корупційних правопорушень;

- підготовка відповідних нормативно-правових актів щодо формування єдиної статистичної звітності щодо результатів діяльності у сфері запобігання та протидії корупції, а також забезпечення єдиного обліку осіб, які вчинили корупційні правопорушення необхідного для проведення спеціальної перевірки осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування;

- проведення на постійній основі інформаційно-роз'яснювальних кампаній та навчальних курсів з метою формування негативного ставлення державних службовців та громадян до корупційних правопорушень та забезпечення належної взаємодії з громадянським суспільством з питань формування, реалізації та моніторингу антикорупційної політики в державних органах, що, у свою чергу, забезпечить попередження корупційних дій в державних органах, зміцнення режиму законності, формування у суспільстві нетерпимого, негативного ставлення до корупції;

3) підвищення ефективності державного управління через впровадження адміністративної реформи

- подальше реформування органів публічного управління, зокрема прийняття низки відповідних законів, що нададуть реформі системності та комплексності: Закону України "Про адміністративні послуги", Закону України "Про правила професійної етики на публічній службі та запобігання конфлікту інтересів", Адміністративно-процедурного кодексу України;

- удосконалення територіальної організації влади на місцевому рівні для впровадження ефективної моделі оптимального узгодження інтересів держави, регіону й територіальної громади, оптимізації публічного управління, створення умов для вирівнювання економічного розвитку регіонів, підвищення якості публічних послуг, що надаються громадянам;

- завершення формування нормативно-правової бази електронного урядування, зокрема запровадження електронного документообігу та електронного цифрового підпису в органах державної влади, а також практики надання державних послуг в електронній формі. Конкретними кроками в цій сфері в 2012 році мають стати:

- запровадження електронного сервісу для платників податків шляхом інформування платників податків засобами e-mail про виявлені під час електронної звірки податкових декларацій помилки, допущені ними, і надання їм можливості самостійного виправлення;

- запровадження надання інформаційних послуг великим платникам податків у електронному вигляді (створення системи електронного документообігу);

- розробка та впровадження Електронної картки платника податків та електронного сервісу – Кабінет платника податків;

- впровадження у дослідну експлуатацію Центру обробки даних Державної податкової служби України;

- удосконалення інституту державної служби з метою вдосконалення системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців.

4) розбудова інформаційного суспільства

- здійснення кодифікації інформаційного законодавства;

- внесення змін до законодавства з питань інформатизації, зокрема з урахуванням вимог щодо надання органами державної влади та органами місцевого самоврядування юридичним та фізичним особам інформаційних послуг з використанням мережі Інтернет; запровадження електронного документообігу та електронного цифрового підпису, дистанційного навчання, телемедицини, електронних платіжних систем, електронного бізнесу, електронних бірж, аукціонів і депозитаріїв;

- сприяння збільшенню різноманітності та кількості електронних послуг шляхом забезпечення реалізації принципу "єдиного вікна", а також вжиття заходів, спрямованих на створення сприятливих умов для надання послуг із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема особам, які потребують соціальної допомоги та реабілітації;

- вдосконалення навчальних планів, відкриття нових спеціальностей з новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, втілення принципу "освіта протягом усього життя";

- створення системи дистанційного навчання та забезпечення впровадження і використання інформаційно-комунікаційних технологій на всіх освітніх рівнях усіх форм навчання;

- вжиття кроків щодо підвищення комп'ютерної грамотності населення, зокрема пенсіонерів, малозабезпечених, людей, що потребують соціальної допомоги та реабілітації, селян;

- підвищення рівня комп'ютерної та інформаційної грамотності державних службовців, проведення їх періодичної атестації і заохочення працівників, які активно використовують інформаційно-комунікаційні технології у професійній діяльності;

- забезпечення інформаційної безпеки в інформаційному суспільстві через підвищення рівня координації діяльності державних органів щодо виявлення, оцінки і прогнозування загроз інформаційній безпеці, запобігання таким загрозам та забезпечення ліквідації їх наслідків, здійснення міжнародного співробітництва з цих питань;

- вдосконалення нормативно-правової бази щодо забезпечення інформаційної безпеки, зокрема захисту інформаційних ресурсів, протидії комп'ютерній злочинності, захисту персональних даних, а також правоохоронної діяльності в інформаційній сфері.